

Skole - hjem samarbeid

Skole og hjem skal være samarbeidspartnere, men slik fungerer det av og til ikke. Årsakene kan være mange. Noen ganger kan det være vanskelig å få med foreldre inn i et gjensidig samarbeid. Foreldre er forskjellige, og kan av ulike grunner ikke søke etter, eller delta i et gjensidig samarbeid.

Andre ganger kan det være at skolen ikke har invitert til, lagt til rette for, eller fulgt opp et reelt samarbeid godt nok. Til sist kan det også være at det har fått utvikle seg et motsetnings- og kanskje mistillitsforhold mellom hjem og skole, som et hinder for gjensidig samarbeid.

Skolen har et hovedansvar i samarbeidsrelasjonen med foreldre og foresatte. Det ligger på skolen både å ta ledelsen, være pådriver for, og legge til rette, slik at skole - hjem samarbeidet finner sin plass og har et relevant innhold.

Skolens ansvar

Skolen har et selvfølgelig og lovdefinert ansvar på mange områder som berører elever. I kortform har skolen et ansvar for:

- Tilpasset og tilrettelagt opplæring, ut i fra elevens behov og forutsetninger
- Et godt læringsmiljø
- Trygghet for alle

En rekke forhold kan hver for seg eller sammen gjøre at skolen har vansker med å oppfylle sine intensjoner, og nå sine mål. Dersom skolen ikke leverer varene, og foreldre opplever at eget barn

- har en dårlig hverdag i skolen
- er utsatt og ikke blir tatt i vare

- eller ikke blir sett, møtt eller fanget opp,

så kan det ligge godt til rette for motsetninger, mistillit og konflikt. Skolen er imidlertid ikke alene om å ha et ansvar. Foreldre må ta sin del.

Foreldre er hovedansvarlige for egne barn

Samarbeid med foreldre og foresatte er en bærebjelke i skolens virksomhet, og hviler på forutsetningen om at foreldre er hovedansvarlige for sine barn.

St.meld. nr. 14 (1997-98) definerer dette ytterligere:

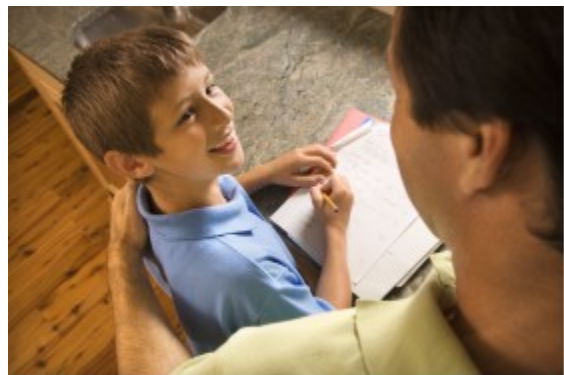
"Foreldra har ansvaret for å oppsede sine egne barn og sørge for at dei får utdanning etter evne og føresetnader. For at foreldra skal kunne følge opp dette ansvaret, er det nødvendig med eit godt samarbeid mellom heimen og skolen." og

"(...) samarbeidet med foreldrene er en konkretisering av foreldrerettens bærende idé om at det er foreldrene som har hovedansvaret for oppdragelse og opplæring. Skolen skal være en hjelp for foreldrene i denne oppgaven."

Skolen er ikke alltid like god til å engasjere, informere eller involvere foreldre, verken generelt, eller når det er absolutt nødvendig. Sitatene over gir skolen føringer om at samarbeid med foreldre må vektlegges, og at samarbeidet må ha en form og et innhold som bekrefter foreldre sitt hovedansvar for egne barn.

Skole - hjem samarbeidet stiller krav til foreldre på en rekke områder.

- Foreldre må velge å informere skolen når det er nødvendig for at skolen skal få gjort en god nok jobb med eleven.
- Foreldre må velge samarbeid og dialog i møter med skolen. Det bør alltid være lav terskel for kontakt, begge veier.

- Det er legitimt å stille spørsmål ved, eller være uenig i skolens ståsted og arbeid. Men motsetninger og kritikk bør i utgangspunktet være mellom voksne. Eleven bør ikke settes i skvis når uenighet eller konflikter oppstår mellom skole og hjem.
- Foreldre må stille på møter og delta i formelt samarbeid slik det er lagt opp til fra skolen.
- Foreldre bør som et utgangspunkt være tydelige på sin støtte til skolen, og skolens aktiviteter. Skolen trenger foreldre som drar i samme retning.

Foreldreperspektivet

For foreldre flest er barna det viktigste de har. Skolen har tatt på seg et stort ansvar når den skal sikre at alle elever har en god skolehverdag. Dersom skolen ikke er god til å forvalte dette ansvaret, og foreldre ser at eget barn ikke har det godt eller at barnet skiller seg ut negativt og ikke blir fanget opp, da er det sårbart å være forelder. Mange som arbeider i skolen burde ta et skritt tilbake og prøve å se eleven, situasjonen, utfordringene og sårbarheten med foreldres øyne.

For skolen er det av flere grunner viktig å ha foreldreperspektivet på plass.

- Foreldre er "bare" foreldre, mens lærere og skoler både er og skal være profesjonelle. Da kreves innsikt og forståelse for foreldres ståsted, ansvar, begrensninger og behov.
- Å ta foreldres perspektiv gjør det lettere for lærere å forstå foreldres reaksjoner, og handle slik at man kommer i forkant av at trøbbel og motsetningsforhold inn mot foreldre oppstår.

Fra et foreldreståsted er det noen forhold som går igjen når konflikter og motsetninger oppstår i forholdet til skolen:

- Manglende informasjon fra skolen: En setning går igjen fra mange foreldre: "Hvorfor fikk ikke vi vite dette før?" Det er ofte en kritikk som er berettiget. Det kan hende at skolen vet mye og gjør mye, men at den ikke alltid er like flink til å informere og involvere foreldre om strategier, om at den har gjort noe, og om hva den evt. har gjort.
- Når en uholdbar situasjon har fått utvikle seg og fortsette over tid.

- Når enkeltelever ikke har det godt i skolen og skolen enten ikke klarer å avdekke og se det, eller ikke får til nødvendig endring.
- Manglende stabilitet, fasthet og forutsigbarhet for elever. Endring av klassestrukturer og gjennomtrekk av ansatte, med stadig nye voksne som skal ha ansvaret for elevene og kontakt med foreldre.
- Når skolen ikke tar foreldrehenvendelser og foreldrebekymring på alvor.
- Når skolen ikke involverer foreldre på områder som er av stor betydning for det enkelte barn.
- Når enkeltvoksne i skolen og foreldre er i konflikt og i et mistillitsforhold.

Skoleperspektivet

I møtet med foreldre er det skolen som skal vite å ta gode nok grep. Skolen skal være klar over at man aldri kommer forbi et foreldremangfold, og at dette mangfoldet alltid vil gi utfordringer. Skolen skal også vite at den har et ansvar for å kunne møte utfordringene, men mest av alt for å kunne forebygge slik at motsetninger i mindre grad oppstår.

Fra et skoleperspektiv kan samarbeid med foreldre by på en rekke utfordringer.

- Å få foreldre med i et gjensidig samarbeid.
- Å få foreldre til å møte på foreldremøter.
- Å få foreldre til å engasjere seg (FAU mm).
- Å definere og synliggjøre krav, føringer og forventninger til foreldre.
- At foreldre følger opp forventninger skolen har definert.
- Foreldre er forskjellige og kan være uforutsigbare.
- Foreldre som undergraver og bygger allianser mot skolen.
- Foreldre som er på lærerjakt.
- Varianter av omsorgssvikt: Foreldres mangelfulle oppfølging av eget barn på mange områder.
- Foreldre som er vanskelige å få tak i.
- Å opprettholde tilliten til foreldre over tid.
- Sinte og negative foreldre.
- Foreldre som aldri gir gode tilbakemeldinger når du gjør noe godt, men som "tar deg" den ene gangen du glemmer noe, eller gjør noe feil.
- Foreldre som ikke ser at skolen har et ansvar for at alle skal ha en god hverdag i skolen, og ikke bare deres eget barn.

Utvikling av et godt skole - hjem samarbeid inngår som en vesentlig del av **Plattformen for den gode skolen**. Ved å vektlegge systemarbeid og innføring av gode verktøy i skolen kan skolen komme i forkant av at negative forhold får utvikle seg. Systemarbeid kan dessuten hjelpe skolen med å sikre at foreldrenes hovedansvar for egne barn både blir fulgt opp og tatt på alvor.